

FULLKOMIÐ KAOS

Um nýggj skúlahæli ikki eru til taks aftrat teimum, sum eru, verður fullkomið kaos í Havnar skúla komandi skúlaár. - 180 skúlabørn við meginskúlan hava onga stovu og haraftrat fáa tey ikki lógskylduga undirvísing.

Johan Samuelsen, lærari, vísti á hetta á fundi í Suðurstreymoyar Javnaðarfelag í síðstu viku.

Niðanfyrir prenta vit sumt av tí, hann segði um skúlastápin.

Johan Samuelsen

Tað hevur leingi verið vanlig uppfatan her hjá okkum, at best hóskandi aldurin at fara í skúla var 7 ára aldurin og sam hert hesa uppfatan hevur verið síður her hjá okkum higartil at latið bornini farið í skúla. Orsøkin til, at eg nevni hetta er hon at fleiri og fleiri av nærmastu grannalondum okkara eru í ferð við at okja um undirvísingarskylduna bæði áðrenn bornini eru fyllt 7 ár og eftir at tey eru vorðin 14 ár.

Eitt vanligt og vælkennt mótmæli ímóti at lata bornini ov tidliga í skúla hevur verið hetta: »Latid bornini vera børn so leingi sum gjørligt og takið ikki ábyrgdina frá heimum og foreldrum sum týðningarmestu faktorarir hjá børnunum í tí aldrinum.

Hesi mótmæli eiga vit at leggja stóran týðning í — men samstundis mugu vit siggja veruleikan í eyguni og læra at siggja at í dagsins samfelagi eru mong heim og mong foreldur, sum ikki hava umstøður og tíð til at taka sær nóg væl av børnunum. Her er neyðugt at hvørt einstakt barn so tidliga sum gjørligt fær eitt pedagogiskt tilbøð, sum kann styðja og fremja persónsmenning tess, og sum samstundis ger tað møgulegt ógvuliga tidliga at finna fram til, hvørji børn tørvast serliga hjálpi. Vit vita jú av royndum, at tess fyrr tað ber til at byrja slíka hjálpi, tess betur. Her koma sonevndu forskúlarir o.a. inn í myndina.

Annars haldi eg, at vit stórt seð eiga at halda fast við 7 ára markid í skúlanum, sum hóskandi fyri okkum.

Hin vegin kann ein siga, at tá børn eru farin upp um 14 ára undirvísingarskylduna, so eiga tey altíð, hvar tey so enn bugva, at hava møguleikan at halda fram í framhaldsdeild fólkskúlans, undir núverandi skipan, t.v.s. annaðhvørt í real ella 8. flokk.

So langt eru øll samd, men nu er tað soleiðis, at vit í útbúgvingarpolitikki plaga at fylgja Danmørkini eftir, har niðri hava teir longu økt um undirvísingarskylduna við einum ári, t.v.s. at ongin sleppur úr skúlanum har fyrr enn hann er 15 ára gamal, innan 1976 er ætlanin at fara enn longur við undirvísingarskylduni. So er spurningurin, skulu vit fylgja Danmark ella ikki. Eru samfelagini eins og neyðast vit at fylgja eftir slaviskt? — Eg

kann skoyta uppi at niðri hava teir serligar skúlar fyrj óvandar næmingar, sum ikki duga at uppføra seg sum fólk á einum vanligum skúla — hetta hava vit tíværri ikki heima hjá okkum.

Spurningurin skal avgerast politiskt — hvat siga politikarir — hvat sigur JAVNAÐAR FLOKKURIN og veljararnir hjá flokkinum?

Uppbygging skúlans (hin deildi skúlin)

Tað, at fólkskúlin hevur skyldu til at taka ímóti øllum børnunum í undirvísingarskyldugum aldri, og at hann skal geva eina undirvísing so at hvør einstakur næmingur skal fáa sum mest burtúr, hevur mangan

in. Fólkskúlaálgin frá 1962 sigur í § 15 m.a. »fra begyndelsen af 6. skoleår skal børnene fordeles på grundlag af deres standpunkt, evner og interesse.« Viðari verður sagt: »Skole direktionen kan efter indstilling fra de stedlige myndigheder give tilladelse til, at børnene fortsætter i 6. og 7. klasse uden denne deling.«

Men henda sundurbýting í 6. flokki fekk ongantíð rættiligt fótast í her hjá okkum.

Nakrir skúlar royndu hetta í eini 2 ár, men so fall tað heilt burtur. Tað vísti seg sum tað ikki hóskaði her á landi at byta børn sundur í bólkar eftir dugnaskapi á so ungum aldri.

Næmingasundurbýting aftan á undirvísingarskyldugan aldur, t.v.s. aftaná 7. klassa, hevur haraftratimóti verið praktiserad í mong ár, soleiðis at ein part-

samt um, at beinari var at lata vera.

Tað vardi heldur ikki leingi, til røddir komu fram, sum vóru ímóti, at næmingar, sum hildu fram við skúlagongdini aftaná 14 ára aldur, skuldu bítast sundur í deildir og til endan er so vorðid, at fleiri skúla-fólk eru vorðin samd um, at tíðin er nú komin, til at næmingasundurbýting í deildir eigur at víkjast frá samanhlidnum fl. í nøkrum lærugreinum við undirvísing- og áhugasundurbýting í nøkrum.

Orsøkin til, at skúla-fólk eru so nógv ímóti deildarbyti í fólkskúlanum eru mangan. T.d. verður sagt at tað á ongan hátt er gott at skilja sundur næmingar, ið hava fylgst í flokki í mong ár, eisini verður sagt, at ein partur av skuldini fyrj at tey minni mentu í samfelagnum ikki koma so nógv til hægri útbúgving, sum tey, ið peningaliga eru betur fyrj, man deildarsundurbýtið í fólkskúlanum eiga.

Har afurast kemur eisini tað, at lærarar nú meira og meira eru farnir at ívast um, hvussu væl teir eru forir fyrj at meta um møguleikarnar annaðhvørt: REAL ella 8?

Til endan kann eisini verða nevnt, at tað av mongum verður hildið, at vera ein spurningur, um tað í heila tikið í nógvum forum er møgulegt at fella ein rættvisan dóm, tá talan er um at byta børn sundur eftir evnum.

Føroya Skúlastjórn setti so kallaða lesiætlanarnevnd niður í 1970 við tí fyrisætningi so við og við at ajourføra vegleiðandi undirvísingarsætlanir í Fólkskúlanum.

Tað er greitt at tá mett verður at núverandi skúlauppbygging ikki er hóskandi meir so má nakað annað setast í staðin.

Skúlaviðurskiptini í Havnini

Hølistrotið er so stórt í Havnar skúla, at tað nærkast tí kaastrofala: Allir skúlameiri eru samdir um at tað er forkastiligt at børn ikki hava fasta stovu á einum skúla hvar tey kunnu siga at her bugva vit, í Havnar skúla eru stórir partar noyddir at vandra stovu úr stovu tíma eftir tíma. Onganstaðni at fola seg heima er

ringt og tá serliga ringt tá ein kemur sum lítið 7 ára gamalt barn inn um skúlans gátt fyrj fyrstu ferð, t.d. í KOMMUNUSKÚLAN, hvar í forvegn 1000 børn eru. Alt er so stórt nýtt og fremmant afturimóti har heima hjá mammu og pápa og so ongastaðni at kenna seg heima burturav á skúlanum tað er ringt. Alt tað praktiska við flytingini er ikki vert at tosa um. Aftur eitt dømi úr KOMMUNUSKÚLANUM:

Ein vetrardag úr Barakkini niðan á ovastu hædd í Kommunuskúlanum.

Trivnaðurin bæði hjá børnunum og lærarum verður ringur undir slíkum arbeiðsviðurskiptum, tað er greitt.

I tølum sær stóðan soleiðis út: Í KOMMUNUSKÚLANUM vandra 7 klassar, av teim um er 1 triðji klassi, restin 4-5. klassar = 180 heimles børn. Klassakvotienturin er alt ov stóur í fleiri klassum, út við 30 børn pr. klassa. 1. klassi hevur færri tímar enn lógin fyriskrivur, ein fyrst klassi út í Argjum, ein fyrst real bleiv minni, tí Høydalar tók hin triðja 1. realin, sum kommunan hevði skyldu at hava. Her er tað bert ein spurningur um tíð, nu er lógd við realdeild í Høydolum. Og so mugu øll nomu bornini oman í Framhaldsdeild kolmunuskúlans.

Um ikki nýggjir skúli stendur úr lógdur til næsta skúlaár verður fullkomid KAOS í Havnar skúla! Hesi skúlin má byggjast av eimen um, upp-skotið fyriliggur her í kvøld, og býráðið skal taka sattu um frá hesum sama projekti sum vit hava her í kvøld. I næst. Og so er bara eftir at vóna at tað verða føroyskir handverkarar og føroyskir arbeiðarar, sum koma at gera hetta arbeiðið lídgðt bæði skjótt og væl. — Um tað skuldi hent at okkara handverkarar og arbeiðsmenn hava ov nógv arbeiði niðurfyrj, so vil eg sum skúlamaður og vegna fleiri foreldur og vegna øll tey neyðars skúlabørnini, sum ganga og vandra dag um dag, vóna at ongin forðing verður nakrastaðni frá, so vit veruliga hava skúlan í eysturbýnum kláran komandi skúlaár.

Til endans: Tað skal ikki lastast Havnar lærarum, at teir ikki hava gjørt varð við seg, men býráðið hevur ongan vilja sýnt skúlanum og tí er úrslitið hareftir.

verid orsök til hugsanir um hvussu undirvísingin best kann verða skipad í einum skúla, ið skal laga seg eftir ymiskleika næminganna, hvat viðvíkur evnum, áhuga og øðrum fyrirtreym.

Royndirnar hava sýnt, at problemini vóru løtt at vinna á í teimum yngri fl., tá ið lærugreinarar ikki vóru so nógvast. Torforari bleiv tá ið bornini blivu nakað eldri: fleiri lærugreinar komu og evnini og áhugin komu týðulgar til sjón dar.

Fyri at bota um hetta hava royndir verið gjørdar í teimum elstu høvudskúlaflokkunum at byta árgangin sundur samsvarandi dugnaskapi, evnum og durbyting av 6. og 7. flokki í linjur, tí flestu lærarafólk vóru

ur av børnunum fori í realdeild og hin parturin annaðhvørt í 8. fl. ella úr skúlanum.

I realdeildini hevur als ongin undirvísingarsundurbýting verið. Øll máttu ganga undir somu lærugreini og somu krav. Men í 8.—10. fl. deildini er góður møguleiki fyrj áhugasundurbýting, sum t.d. maskinskriving, bókhald, týskt, fysikk v.m.

Gongdin móti ódeildum skúla

Sum nevnt, var tað ógvuliga skjótt, at eingin skúli vildi gera bruk av møguleikunum av sundurbýting av 6. og 7. flokki í linjur, tí flestu lærarafólk vóru

Tryggingarsambandið FØROYAR

Føroya Kríggstrygging	Tlf. 1090
Føroya Sjóvátrygging	- 1090
Føroya Brunatrygging	- 1098
Føroya Vanlukkutrygging	- 1466

Vit tryggja:

Bátar, skip, vøkur, hús, innbúgv, akfør o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging.